ANUL V. ARAD, Sâmbătă 16|3 Ianuarie 1915. Nr. 2.

ABONAMENTUL:
Pe un an . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . 7.— „
Pe o lună . . 2.40 „
Pentru România şi străinătate:
Pe un an . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraş şi interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACŢIA
şi ADMINISTRŢIA
Strada Zrinyi Nrul 1/a

INSERŢIUNILE
se primesc la administraţie.
Mulţumite publice şi Loc deschis costă şirul 20 fil.

Manuscriptele nu se înapoiază

Căderea contelui Berchtold.

Arad, 15 Ianuarie.

Semioficiosul ministerului de externe austro-ungar, ziarul *„Fremdenblatt"* din Viena publică următorul comunicat:

— *Ministrul externelor contele Berchtold, care deja de mai multă vreme a cerut dela Maj. Sa dimiterea în graţie, şi-a reînoit această cerere.*

Maj. Sa apreciind importantele cauze personale, cari l'au îndemnat pe ministrul externelor la retragere, a binevoit a-i satisface cererea.

Ca urmaş a fost numit ministru al exernelor baronul Ştefan Burián, ministru reg. u. a latere."

După comunicatul semioficial motivele demisiunei ministrului de externe sunt motive de ordin *personal.*

E foarte curios şi de neînţeles de ce ministrul de externe se depărtează în momente atât de grave şi critice pentru monarhie, când fiecare ar trebui să fie la locul său. Opinia publică e în dreptul său să pretindă o lămurire mai de înţeles relativ la această schimbare la oficiul externelor, fiindcă svonurile şi combinaţiile ce se vor face atât în monarhie, cât mai ales în celelalte state vor fi mult mai păgubitoare decât mărturisirea pe faţă.

Apoi mai e un motiv important care justifică pe deplin curiozitatea opiniei publice. E chestie,adecă, de o schimbare numai în persoana conducătorului oficiului de externe, sau a politicei externe a monarhiei?

După toate probabilităţile depărtarea contelui Berchtold se face nu atât pentru eşecurile lui din trecut, cât mai ales pentru interesele viitorului. A fost, adecă, înlăturată piedeca unei acţiuni diplomatice în pregătire.

Care este scopul acestei acţiuni, şi, că, ce intenţionează conducătorii monarhiei prin această acţiune diplomatică, nu ştim şi, dat fiind împrejurările excepţionale de astăzi nici nu avem libertatea să ne putem spune în mod liber părerea noastră relativ la această schimbare în conducerea politicei externe a monarhiei.

Atâta putem spune, că din parte-ne nu regretăm depărtarea contelui Berchtold, dar nu legăm mari nădejdi nici de venirea baronului *Burián* la externe.

De altfel venirea baronului Burián e numai provizorie; el va avea misiunea să pregătească netedă calea unei alte persoane la această conducere, iar această persoană este — după cum aflăm din sursă competentă — *actualul ministru preşedinte ungar, contele Ştefan Tisza.*

Nu vrem să ne ocupăm mai amănunţit cu această chestie, înregistrăm, deocamdată, numai ştirile în chestie aşa după cum le deţinem din diferite surse.

Pressa germană despre România.

„Frankfurter Zeitung" publică următoarea corespondenţă din Bucureşti:

Despre atitudinea României în războiul actual s'au putut ceti multe afirmări exacte dar şi mai multe inexactităţi. Adevărul e că la izbucnirea războiului situaţia de aci s'a prezintat foarte rău, aşa că părea că ziua de mâne va găsi România în rândurile adversarilor Germaniei. Acum situaţia s'a clarificat într'atât încât se poate afirma că marea majoritate a bărbaţilor politici cu răspundere din România nu e dispusă să expuie ţara pericolului, printr'o politică aventuroasă.

Trei partide luptă în România pentru putere. Din acestea, până în ultimul timp, două s'au succedat mereu la putere. Partidul liberal şi cel conservator. Al treilea partid, cel conservator-democrat, înfiinţat de Take Ionescu, n'a format încă niciodată singur un minister, ci a alcătuit numai în timpul războiului balcanic, împreună cu partidul conservator, guvernul Titu Maiorescu. Din aceste trei partide cel din urmă şi cel mai tânăr, partidul dlui Take Ionescu s'a pronunţat hotărît pentru tripla înţelegere şi pentru războiul contra Austro-Ungariei. Take Ionescu a făcut tot ce i-a stat în putinţă — după propria sa afirmare — ca să se compromită cu tripla înţelegere.

Se poate afirma cu siguranţă că în acea zi în care el va intra într'un guvern românesc, politica externă a României va fi îndrumată definitiv spre Rusia şi războiul va fi de neînlăturat. Take Ionescu a fost determinat la această politică în primul rând de dorinţa să vadă toţi Românii alăturaţi şi politiceşte de regat. Dar această dorinţă naţională nu e deajuns ca să explice atitudinea politică a unui om ca Take Ionescu care în alte împrejurări a arătat că cugetă atât de realist. După părerea noastră atitudinea dlui Take Ionescu se poate explica mai curând prin ceva negativ, prin faptul că nu cunoaşte Germania îndeajuns. Pe când cunoaşte, ca ori ce bărbat politic român, limba franceză şi, ca excepţie rară, limba engleză; ca să cunoască şi Germania trebuie să se folosească de

Mama vitregă*).

— Nuvelă. —

De **M. Sadoveanu.**

Copilei i s'a strâns inima, şi şi-a adus aminte de plecarea bunicului, când a văzut mişcarea neobişnuită în juru-i, muzică, petrecere, şi o fiinţă străină, care a rămas după toate cu cuconu Vasilică în casă... Sta pe-un scaun, parc'o vede, şi râdea. Era voinică, plină cu pielea lucie şi cu bărbia alipită de horbota gulerului rochiei. A întins mâinile: „Copii, veniţi încoace!..."

Şi tatăl tuşeşte încet, apoi zice cu hotărîre: „Hai, apropiaţi-vă, sărutaţi mâna... De-acum înainte aveţi mamă.."

Fata s'a apropiat, curioasă, şi-a alăturat buzele de o mână care mirosea a săpun parfumat, — apoi s'a întors în loc speriată; Panaite striga cu îndârjire:

„Nu mă duc! nu-i mama. Mama a murit!..."

Era palid, cu ochii bolnavi. Cuconu Vasilică un surăs uscat de stângenire. Cucoana tot cerca să râdă, dar nu mai întindea mâinici nu chema.

Aşa a întrat o străină în casa lor. Doi ochi verzi se aţintesc cu îndărătnicie asupra ei în acei ani depărtaţi ai copilăriei. Vorbe de nemulţumire tresar, pe urmă o mână o ajunge şi o plesneşte... Copila pricepe tot mai bine ce-i suferinţa şi încet-încet devine tăcută, fricoasă şi gânditoare.

Doi copii, două fetiţe, sporesc în doi ani familia lui cuconu Vasilică. Zilele de necaz se intrerup: vine bunicul Matei cu căruţa lui şi-şi ia nepoţii la ţară. Pe urmă, deodată răsărită şi deodată înţelegând mai bine mişcarea-i din juru-i, Maria pricepe că în casa în care trăise cu dragoste maică-sa, un război ascuns a pornit... Nemulţumiri şi vorbe rele. Ea le răbda supusă. Se deprinsese şi cu blestemele dureroase şi cu privirile înegurate ale cucoanei Safta. Ea răbda; numai Panaite, băiatul, c'o năvală de sânge în obrajii palizi, îşi înălţa capul şi-şi sticlea ochii. „Ce vrai? Dă-mi pace! Nu-mi eşti mamă! Mama a murit!" Şi cucoana Safta îl alunga c'o vargă de trestie, — şi el se mistuia pe dată în vre-un dos, unde nimeni nu-l mai putea descoperi. Şi cum venea cuconu Vasilică, cucoana Safta îşi pornea tânguirile:

„Ce să fac, dragă, cu băiatul ista, că mă 'năduşă! Imi scoate peri albi. Numai năduh şi amar... De asta mi-am lăsat eu viaţa mea tihnită, ca să-şi bată joc de mine un rău? De-ar trece vacanţa mai de grabă, să-l văd dus la şcoală!...

— Ce ţi-a făcut, dragă? linişteşte-te! Unde-i tâlharul?...."

Şi coana Safta cu lacrimi istorisea şi repeta vorbele nelegiuite ale copilului. Şi înaintea prânzului, când eşea la iveală Panaite, cuconu Vasilică îşi punea mâinile în şolduri şi se apropia cu o zâmbire răutăcioasă de el. Il întreba scurt, îi svârlea două cuvinte, apoi începea să-l bată cu palma peste obraz şi peste ceafă. In cele dintâi vremuri, băiatul ţipa ca 'n ghiarele unei fiare pe urmă răbda, cu dinţii strânşi. Iar într'un rând suferind tăcut sub lovituri, a căzut pe duşumele şi a prins a se svârcoli cu spume la gură...

Cucoana Safta mormăia prin casă: „Un rău... un rău şi pace bună... De învăţat învaţă prost... De răspuns, răspunde.... ş'acum a deprins şi a se preface"...

Şi Maria parcă aude un glas duios, moale, într'o seară, pe când numai ei doi, fraţii, erau acasă. Stăteau în întunerec şi ochii lui Panaite licăreau. Şi glasul lui avea lacrimi picurând în muţenia odăii.

— Marioară, Marie... eu nu mai pot... Simţesc eu că am un fel de boală. Mă doare capul... şi visez urît... Parcă nici la şcoală nu mai pricep nimica... Nu ştiu ce să fac... Şi mama asta nu mă poate suferi. Şi tata mă asupreşte şi mă bate... Fug uneori şi mă duc pân'la ţintirim, ca

*) Fragment din romanul *Apa morţilor.*

sursele adversarilor acesteia, aşa că n'are posibilitatea să-şi formeze o părere obiectivă. Pentru dânsul a fost ceva stabilit la început, şi cu toată desfăşurarea evenimentelor această credinţă i-a rămas nezdruncinată, că tripla înţelegere va învinge, iar Germania şi Austro-Ungaria vor fi înfrânte. Ba a oferit şi în public un pariu de unul la o sută în această privinţă! Dacă atitudinea dlui Take Ionescu este determinată de posibilitatea realizării visului naţional, şi influenţată de simpatiile franceze — a studiat în Franţa — şi engleze — soţia sa e o englezoaică — pentru convingerea sa politică reală a fost hotărîtoare părerea că România pronunţându-se pentru tripla înţelegere va fi şi de partea învingătorului.

Partidul liberal se află astăzi la cârmă. Atitudinea lui este influenţată fireşte de acest fapt. Un partid de guvernament nu poate concura cu un partid de opoziţie în manifestaţii în jurul politicei externe; nu poate pune în joc existenţa statului. Partidul liberal a fost deci foarte rezervat în enunciaţiunile sale. Primul ministru Brătianu, care este şi şeful partidului, se bucură de o autoritate necontestată şi a reuşit să câştige cu totul pe membrii partidului său pentru politica de până acum, de neutralitate expectativă.

Mai dificilă e situaţia şefului partidului conservator, a dlui Alexandru Marghiloman. Nu numai că are de înfrânt dorul de acţiune de care e însufleţit partidul său în opoziţiune, ci mai are de combătut în persoana unui membru marcant al partidului său, a dlui Nicu Filipescu, care împreună cu câţiva prieteni a trecut cu totul de partea dlui Take Ionescu — o opoziţiune cam periculoasă în sinul opoziţiunei. In schimb însă mai toţi bărbaţii influenţi şi cu experienţă din partid ca: Maiorescu, Ion Lahovary, Teodor Rosetti, C. Arion, D. Neniţescu, etc., se află de partea dlui Al. Marghiloman. Mulţumită acestui fapt şi deosebitei sale dibăcii, d. Marghiloman a reuşit să menţie partidul său în acele margini cari se impun în chestiunile de politică externă.

Atitudinea rezervată pe care d. Marghiloman şi-a impus-o sieşi şi a impus-o partidului său şi care i-a dat posibilitatea să sprijine în mod real politica guvernului, e fireşte mai greu de menţinut decât atitudinea răsboinică a dlor Take Ionescu şi Filipescu. Căci alipirea Transilvaniei şi Bucovinei de România e un vis al conştiinţei naţionale, şi acel ce promite înfăptuirea lui, poate desigur conta mai mult pe aprobarea mulţimei, decât acela care, deşi nu mai puţin naţionalist şi patriot îşi dă deplin seamă de greaua răspundere, ţine cont de împrejurările reale şi nu uită că şi în Basarabia trăiesc Români şi că mai multe chestiuni de viaţă pentru politica românească, ca de pildă chestia gurilor Dunărei, dacă ar merge după dorinţa Rusiei, ar găsi o soluţie prea puţin conformă cu interesele României.

Cu toate aceste împrejurări nu trebuie pierdut din vedere că chestia Românilor din Transilvania e pentru România de o extremă importanţă şi nu putem trece sub tăcere aci că în această privinţă s'a cam păcătuit la Budapesta, deşi nici nu se poate face măcar comparaţie între situaţia Românilor din Ungaria şi a celor din Rusia şi desigur că cei din urmă ar avea mai curând nevoie de ajutorul României. Ori cum trebuie contat cu acest punct slab în atitudinea puterilor centrale faţă de politica românească şi în această direcţie ar trebui inaugurată o politică care să uşureze situaţia acelor Români — între cari se află şi un *Petre Carp* — cari cer *continuarea politicei de până acum alături de puterile centrale.*

Deocamdată România rămâne neutrală. Desfăşurarea evenimentelor pe câmpurile de luptă, va influenţa desigur această politică. Dar *până la primăvară putem să ne aşteptăm la linişte".*

Porunca vremii.

Vorbind organul legaţiunei austro-ungare din Bucureşti *„Ziua"* la loc de frunte în nr-ul său dela 24 Decemvrie, despre polemica contelui *Andrássy* cu d. *Tache Ionescu,* relativ la atitudinea României în conflictul european, închee articolul cu următoarele constatări, cari sunt negreşit interesante în urma locului unde se fac. Iată cum conclude „Ziua":

— „Cum s'a produs aşa deodată în mijlocul nostru acest curent nou, care ne pune în contrazicere cu întregul nostru trecut naţional!?

Dacă ne dăm bine seamă despre citatele făcute de contele *Iuliu Andrássy* din cele scrise de d. *Tache Ionescu* ne încredinţăm, că în gândul omului de stat maghiar *România e nevoită să se lupte alăturea cu Maghiarii — orişicare ar fi purtarea Maghiarilor faţă cu Românii din ţările Coroanei ungare,* — căci e în joc existenţa statului român. Chiar şi dac'ar fi cu desăvârşire adevărat aceasta, *e în natura lucrurilor să se sporească în mijlocul Românilor, oameni mai mult sau puţin vioi, cari nu se pot împăca cu gândul acesta şi nu vor cu nici un preţ să sacrifice pe fraţii lor din regatul ungar,* şi pentru oamenii de stat ai Maghiarilor era chestiune de bun simţ politic să facă tot ceeace se cuvine pentru ca *să înceteze nemulţumirile legitime ale Românilor din regatul ungar.*

Dac'o făceau aceasta, d. *Tache Ionescu* n'ar fi avut cuvinte de a vorbi astăzi cum n'a vorbit în trecut, şi zadarnic şi-ar fi dat şi alţii silinţa de a produce în mijlocul Românilor un curent îndreptat nu numai contra Maghiarilor, ci şi contra Austriei, ba chiar şi contra Germaniei, care atâta timp s'a bucurat la noi de simpatii generale şi se bucură şi azi de multă stimă.

Contele *Iuliu Andrássy,* dar şi alţi fruntaşi ai Maghiarilor, nu cu Tache Ionescu, nici cu alţi oameni politici ai României, ci cu *concetăţenii lor Români au să stea de vorbă spre a lua înţelegere* pentru restabilirea bunei păci în viaţa internă a regatului ungar.

Câtă vreme n'o fac aceasta, lumea toată rămâne cuprinsă de simţământul, că *tot n'au ajuns să înţeleagă porunca vremii* şi să-şi dee seamă, că *nu mai pot să dăinuiască stările bolnavicioase, pe cari le-au creiat în regatul ungar".*

Un catastrofal cutremur de pământ în Italia.

Arad, 15 Ianuarie.

Italia de mijloc a fost cercată Mercuri de un îngrozitor cutremur de pământ, căruia, afară de numeroase oraşe şi comune prefăcute în ruine, au căzut jertfă nenumărate vieţi de oameni.

Mercuri dimineaţa pe la orele 8, aparatele sismografice a observatoarelor meteorologice şi geodinamice din Viena, Budapesta, Pola, Triest, au anunţat un catastrofal cutremur de pământ la o depărtare de 400 chilometri. După amiazi au sosit la Budapesta primele ştiri, din cari s'a putut constata, că îngrozitorul şi catastrofalul cutremur de pământ a pustiit aproape întreagă Italia de mijloc.

După ştirile sosite din Roma şi provincia romană Mercuri pe la orele 7 şi 55 minute dimineaţa s'a simţit acolo un puternic cutremur de pământ în direcţia ost-vestică, care a provocat o adevărată panică în poporaţiune. Cutremurul a ţinut cam 15—20 minute şi şi-a atins maximul între Roma şi Aequila.

Localităţile cari au suferit în urma cutremurului sunt *Terrakajetani, Marano Agosta, Filetnio, Toricella di Sabina, Tivoli, Subiato, Montecasino, Tagliacotto, Cursolo, Margitana Capella, Magliano, Cappadoci Monterondo, Pozuoli, Casserta, Civita Vechio, Rosetto, U. Giulano Romano, Avezzano, Peroli, Ancona, Farno, Chieti, Lettomanoppelo, Musellaro, San Valentino, Aquilla, Sora, Perugia Sabina, Neapol,* departamentul Sulmona etc. Aproape din toate localităţile se anunţă afară de incalculabilele pagube materiale, numeroşi răniţi şi morţi. Avezzano a fost total dărâmat, scăpând cu viaţă dintre locuitori abia vre-o mie şi şi dintre aceştia cea mai mare parte sunt răniţi.

In Roma, cutremurul a provocat o panică mare, dar afară de câteva edificii, cari au fost mai mult sau mai puţin stricate, n'a căzut jertfă

---

să văd mormântul maicei noastre... Dar mi-i frică să întru înăuntru şi plâng afară, pe lângă gard... Mă gândesc aşa, că dacă s'a dus maica cea bună, d'acu de geaba mai trăiesc pe lume..."

Maria, în tăcerea odăii, simte strângerea de inimă de odinioară. Din seara aceia Panaite a luat o hotărâre, care a rămas neclintită în mintea lui bolnavă. A tăcut ca un mut o vreme, răbdând, după aceia a dispărut deodată. Nu s'a întors acasă, seara.

Cuconu Vasilică a prins să-l caute. Oricum era copilul lui. L'a găsit rătăcind pe-un drum de ţară, pornit poate spre răzăşia bunicului Matei. Cu mângâieri şi cu vorbe blajine l'a adus acasă. Aicea l'a desbrăcat şi i-a dat o bătaie cumplită cu biciul de piele. Bătea şi striga: „Ai să mai fugi? Ai să mă mai faci de ruşine?..." Şi copilul tăcea, îndărătnic, pe când şiroaie de lacrimi îi înecau obrazul.

La câteva zile a fugit iar. — Altă bătaie. Pe urmă judecată:

„Bine, măi ticălosule? Cum să fugi tu dela casa părinţilor tăi? N'ai ce mânca? n'ai ce îmbrăca? Ha?"

Panaite tăcea.

„Nu vreai să răspunzi? Fiinţă ticăloasă! Da şcoala? Nici măcar patru clase primare nu vreai să isprăveşti?... Măi, tu eşti o ruşine pentru mine! Nici capu'n lume n'am să-l mai scot din pricina ta! Nu vreai să 'nveţi? Nu vreai? răspunde! ce te uiţi ca un dobitoc, într'un singur loc? Nu vreai să mai înveţi?..."

Copilul părea mut. Conu' Vasilică întinse mâna spre biciu. Atuncia se arătă în prag şi cucoana Safta, groasă, cu pielea obrazului lucioasă, cu ochi rotunzi, şi cu vârful nasului, ridicat uşor în sus.

„Lasă-l, frate, nu-l mai ucide... Dacă nu-i place şcoala, să-l dăm la o meserie...

— Auzi, măi? auzi, măi?... vreai să te faci meşteşugar?..."

Băiatul privea fix înainte-i. S'a dus fără nici un cuvânt la un dulgher, — pe urmă, după două zile a fugit. L'a adus cuconu Vasile, i-a făcut un rând de strae nouă, l'a trims iar la şcoală, băiatul a fugit din nou. Avea el un gând neclintit, avea ceva într'ânsul care-l alunga dela căminul părintesc, şi Maria plângea în urma lui şi înţelegea că frate-său porneşte pe un drum fără întoarcere.

Aşa au urmat, vreme de aproape un an, multe bătăi crunte. Slăbise copilul şi se purta ca o umbră. Numai ochii nedomoliţi trăiau în el, arzând ca de boală. Şi cuconu' Vasilică acuma nu mai avea nici o oprire faţă de el. Il punea, jos, începea să-l îmblătească cu sălbătăcie, îl închidea într'o cămară întunecoasă, dădea cucoanei Safta cheia, se plimba pufnind un timp prin casă, după aceia eşia în târg. Dar cu toate bătăile, închisorile şi postirile băiatul rămânea îndărătnic: o îndărătnicie sălbatecă.

„Of! se tânguia Vasilică Popazu, am ajuns de râsul oamenilor. Mă duc la primărie, consilierii comunali, colegi cu mine, mă întreabă: Mă rog ce tot aud de băiatul dumitale, cucoane Vasilică?... Mă duc la cofetărie ca să-mi mai văd datornicii şi să-mi asigur procentele, toţi sar şi mă întreabă... Nu ştiu ce să fac! Trebue să-l omor, alt chip n'am... M'a apucat un fel de turbăciune. Nici la şcoală, nici la meserie... Numai fugar de drumuri... ca o hienă, dragă, ca o hienă, pe lângă ţintirim... Am să-l alung, am să-l desmoştenesc.... să nu-mi mai poarte numele, să nu mai aud de dânsul!'"...

Şi în mintea Mariei deodată se lămureşte o icoană: frate-său Panaite, slăbit şi trist, se apropie într'o seară de dânsa, îi ia mâna şi începe să plângă.

„Dragă Marioară, dragă sorioară... eu nu mai pot ca să mai stau în casa asta... Am să mă duc în lumea largă, da tu să nu spui nimănui..."

Glasul i se întoarce în auz lin, cu un accent de poveste veche. A sărutat'o şi s'a dus. — A murit? mai trăieşte? De atuncea Maria nu l'a mai văzut. A rămas în sufletul ei numai o umbră lui dureroasă, pe urmă înce-încet şi-a risipit. S'o amintire nedeslușită i-a fost mai: demult, demult, a avut un frate, prăpădit în lumea mare...

nici o viaţă de om. Arcul anticei porţi *Porte del Popolo,* arată câteva crepături. Un mic turnuleţ de pe palatul ministeriului de finanţe s'a prăbuşit. Statuia sfântului Pavel de pe frontispiciul bisericei *San Giuvani de Laterano* a fost doborâtă la pământ. Columna *Antonius* din Piezza di Colonno s'a aplecat dela mijloc puţin spre dreapta, iar o statuă de pe ea a fost mişcată dela loc. In Vatican cutremurul a cauzat pagube mai mici. Papa se găsea în bibliotecă în clipa cutremurului. El a îngenunchiat şi s'a rugat câteva minute, dând apoi ordin ca să constate ce stricăciuni a cauzat cutremurul. La Basilica sfântului Petru s'a constatat că dela o cupolă s'a spart toate 150 de ferestri. O altă pagubă nu s'a mai găsit, decât că crepătura veche s'a ivit din nou.

In baza cercetărilor făcute de dr. Ricci, directorul secţiei artelor frumoase şi anticităţi s'a constatat că cutremurul n'a cauzat pagube mai mari în edificiile de artă.

Răsboiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 13 Ianuarie. Incercările repetite de înaintare ale duşmanului pe cursul Nidei de jos se îndreaptă în deosebi contra unei localităţi a liniei noastre de rezistenţă. Infanteria duşmană, sprijinită pe întregul front de foc de artilerie violent şi constant încearcă în deosebi să câştige teren şi să pătrundă în această localitate, ceeace s'a zădărnicit pretutindeni suferind duşmanul grele pierderi.

In Galiţia şi Carpaţi este înaintea poziţiilor noastre în mare parte linişte. Ceaţa şi vifore de zăpadă favorizează întreprinderile mai mici ale trupelor noastre, cari au reuşit la mai multe locuri să surprindă pe duşman, având loc mici ciocniri.

Pe câmpul de luptă sudic este peste tot linişte, având loc la hotare numai ciocniri mai mici cu scop de recunoaşteri. — Locot.-general *Höfer.*

Berlin, 13 Ianuarie. Din cartierul general se anunţă:

Pe câmpul de luptă vestic a decur în regiunile dela Nieuport luptă vehementă de artilerie, al cărei rezultat a fost evacuarea tranşeelor duşmane dela Blankenberghe (suburbiul dela Nieuport).

Dealungul canalului La-Bassée am respins definitiv toate atacurile duşmanului. Tot aşa am respins atacurile franceze contra culmilor dela La-Boisselle şi Nervron, urmând un contraatac german, care s'a terminat cu înfrângerea complectă a Francezilor, cucerind noi culmea la nord-ost dela Cuffie şi nord dela Crony.

Trupele noastre de Brandenburg au ocupat două poziţii franceze, făcând 1700 prizonieri francezi şi capturând 4 tunuri şi 1 mitralieră franceză.

Un atac de al pionerilor francezi la sud de St.-Mihiel l-am respins cu succes. Trupele noastre au ocupat culmile la nord şi nord-ost dela Nomeny.

In Vosgi e situaţia neschimbată.

Pe câmpul de răsboiu ostic nu s'a schimbat ieri situaţia.

Budapesta, 14 Ianuarie. — In Galiţia occidentală şi Polonia rusească a fost ieri în general linişte. Dealungul Nidei, toate atacurile duşmanului din zilele din urmă s'au frânt în urma vigorosităţii frontului nostru. In Carpaţii de ost şi în partea sudică a Bucovinei au avut loc din nou neînsemnate lupte de recunoaştere.

Berlin, 14 Ianuarie. — Dela cartierul principal german se anunţă: Spre sud-ost dela Gumbinnen şi spre ost dela Lotzen am respins atacurile Ruşilor, capturând mai multe sute de prisonieri ruşi. In partea nordică a Poloniei situaţia nu s'a schimbat. In Polonia rusească, spre apus dela Vistula continuăm ofensiva. Pe ţărmurul ostic al Piliţei n'a avut loc vre-un eveniment mai deosebit.

Berlin, 14 Ianuarie. — Dela cartierul principal se anunţă: In dunele dela Nieuport spre sudost dela Ypern luptele de artilerie continuă. Duşmanul îndreaptă un foc puternic mai cu seamă împotriva Westendei, care e aproape total prefăcut în ruine. Torpiloarele duşmane au dispărut, imediat ce am deschis focul asupra lor. Ca o continuare a atacului pornit în 12 Ianuarie spre nordost dela Soisson, trupele noastre au atăcat pe înălţimile dela Vregny şi l'au alungat pe duşman de pe acest platou de importanţă. Am cucerit cu asalt până când s'a înserat tranşee după tranşee în ploaia torenţială şi pe un teren lutos şi adăpat cu apă şi l'am respins pe duşman până la marginea platoului. Am făcut prisonieri 14 ofiţeri şi 1130 de feciori şi am capturat 4 tunuri, 4 mitraliere şi un reflector. Acest strălucit fapt eroic trupele noastre l'au săvârşit în prezenţa împăratului.

Prada de răsboiu ce am făcut'o în luptele ce au avut loc spre nordost dela Soissons în 12 şi 13 Ianuarie, după constatările exacte, a sporit la 3100 de prisonieri, 8 tunuri grele, 1 tun-revolver, 6 mitraliere şi altă muniţie de răsboiu. Spre nordost dela tabăra dela Chalons Francezii au atăcat ieri înainte şi după amiazi spre ost dela Perthes cu forţe mari.

In unele puncte ei au pătruns în tranşeele noastre, dar cu o puternică contraofensivă i-am respins în poziţiile lor cauzându-le mari pierderi. Au căzut în mâna noastră 160 prisonieri. In Argonnes şi Vosgi n'a avut loc nici un eveniment mai important.

Constantinopol, 14 Ianuarie. — Dela cartierul principal turcesc se anunţă: Trupele noastre ajutate de trupele persiane au înaintat fără întrerupere în Aserbeidsan, pentru ca să elibereze această ţară subjugată de Ruşi. Trupele noastre au câştigat acolo noui şi importante succese, întrucât au ocupat ieri Tebrisul şi Salmas, cele din urmă două puncte de apărare a Ruşilor. Ruşii au părăsit amândouă oraşele şi s'au retras în disordine deşi aveau intenţia să se apere cu îndârjire.

O trupă de meharişti, care formau o parte întregitoare a armatei engleze-egiptene asediatoare, s'a predat avantposturilor noastre.

Declaraţiile lui Sassonow.

Budapesta. — *Sassonow,* ministrul de externe al Rusiei a făcut unui ziarist — după cum anunţă ziarele ungureşti — următoarele declaraţii:

— Rusia are cele mai bune intenţiuni faţă de Italia. Insă în actuala situaţie *aş fi pretins Italiei o politică mai energică şi mai hotărîtă. Interesele Italiei o împing spre noi, inamicii ei sunt şi ai noştri.* Nu pot crede, că ea va întârzia încă multă vreme, fiindcă *ar fi primejdios a suporta o ruşine mai mult, adecă încă un duşman, a cărui armate vor fi din nou înfrânte.* Rusia n'a rămas surprinsă de ocuparea Valonei, dar ea nu înţelege motivele de cari s'a îngrijorat Italia. La ce bun a trebuit pretextul misiunei sanitare şi pentru ce s'a arborat drapelul albanez alături de cel italian? După părerea noastră *stat albanez nu există! Albania a murit înainte de a se naşte,* aşa, după cum o prevăzusem aceasta. Nu pot să înţeleg cum poate Italia să recunoască un drapel, care reprezintă simbolul anarhiei politice.

La observarea ziaristului că o parte a opiniei publice ruseşti e aplicată să recunoască faptul, că Italia acţionează sub influinţa puternică a Germaniei, *Sassonow* a declarat, că dânsul are păreri mult mai bune despre diplomaţia italiană decât să creadă că aceasta să schimbe atât de uşor o direcţiune pe care au confirmat-o atâtea declaraţii şi expuneri publice în Italia.

Opinia publică italiană nu va pierde din vedere nici faptul, că *Germania s'a văzut a fi silită să recurgă la prinţul Bülöw, deoarece ea trebuie să execute lucruri imposibile.*

Lupta dela Iaffa.

Constantinopol. — Cu privire la încercarea de debarcare rusă la Iaffa, se anunţă din isvor autentic că blockhausul turcesc de pe coastă a deschis focul contra crucişătorului „Askold", ucizând câţiva marinari. Askold a trimis o şalupă armată cu o mitralieră spre a culege cadavrele marinarilor ucişi. Din partea otomanilor n'a fost nici un mort şi nici un rănit.

Un nou succes al flotei otomane.

Berlin. — „Lokalanzeiger" scrie: Flota otomană a bombardat spre sud dela Batum forturile portului rusesc Makrali, prefăcându-le în ruine. Toate vapoarele de comerţ ruseşti din acest port au fost scufundate. Ruşii n'au putut răspunde atacului flotei otomane, având în aceste forturi numai tunuri vechi.

Linişte pe câmpul de răsboiu din sud.

Budapesta. — Dela cartierul presei se anunţă: La locurile bineinformate se declară că ştirile răspândite despre începerea ofensivei la sud sunt lipsite de orice temeiu. Afară de hărţuieli de recunoaştere pe câmpul de răsboiu din sud nu a avut loc nici un eveniment de importanţă. Comunicatele oficiale probabil nici în apropiatul viitor nu vor da nici o ştire despre evenimente de pe acest câmp de răsboiu.

Lupte de artilerie la graniţa Muntenegrului.

Roma. — Din Cetinje se anunţă, că artileria austro-ungară desfăşoară o acţiune foarte vie împotriva poziţiilor muntenegrine dela graniţă deşi frigul e foarte mare.

Lupte pe lacurile Mazuri.

Genf. — Corespondentul ziarului „Journal de Paris" scrie dela cartierul general rusesc: Din partea Germanilor, pe lacurile Mazuri circulă noaptea bărci cu motor pancerate.

Artileria rusească bombardează mereu aceste bărci. Germanii dealtcum se folosesc de toate mijloacele pentru ca să împiedece pe Ruşi de a comunica pe lacurile Mazuri.

Flota anglo-franceză împotriva Dardanelelor.

Atena. — Din Mitilene se telegrafiază, că flota anglo-franceză, care 2 zile stătuse în linişte, Sâmbătă şi Duminecă a bombardat din nou fortificaţiile Dardanelelor, cari au deschis şi ele focul împotriva vaselor anglo-franceze. Fortificaţiile n'au suferit pagube mai însemnate, dar focul bateriilor lor nu a putut nimeri vasele duşmane.

Luptele de pe frontul de est în lumină rusească.

Budapesta.— Ziarele ungureşti publică următoarele: Comunicatul marelui stat-major rus anunţă următoarele: In regiunea Mlawa, trupele noastre au dat un atac în contra satului Rozrov, pe şoseaua Pranyk-Mlawa; lângă Grubusk, duşmanul, care ocupa acest sat, a fost aproape complet nimicit în urma unui asalt cu baioneta; s'au făcut şi mulţi prisonieri.

Pe malul stâng al Vistulei, luptele de artilerie şi de infanterie au continuat ca de obiceiu. Nişte acţiuni puţin însemnate mai continuă în regiunea Borjimow şi lângă ferma din Moghely.

Nici o schimbare însemnată în Galiţia.

Ofensiva noastră mai continuă în Bucovina unde am ocupat Şipot-Kamerale, la sud de Seletin şi Bleşeşti, pe drumul dela Gura-Humora la Pleşcacic.

Am ocupat după o luptă Gura Humora şi Bucşoaia; aceste două puncte sunt situate pe cel mai bun drum din Bucovina în Transilvania.

Un alt comunicat al marelui stat-major rus spune: Pe ţărmul stâng al Vistulei pe frontul satului Sukha, la domeniul Moghely, luptele iau un caracter din ce în ce mai îndârjit. Germanii cu toate pierderile ce încearcă, atacă cu îndârjire diferite puncte ale frontului nostru; în unele puncte inamicul a isbutit a pune mâna provizoriu pe unele tranşee înaintate ale noastre însă viguroasele noastre contra-atacuri urmate de ordinar de lovituri de baionetă silesc pe Germani să părăsească poziţiunile. Aşa în regiunea domeniului Moghely la 7 Ian. n., am scos pe inamicul care năvălise în tranşeele noastre înaintate, capturând mai mulţi ofiţeri şi mai bine de o sută de soldaţi.

In Bucovina am ocupat la 6 Ian. n. Câmpulung. Trupele noastre au ajuns la lanţul de munţi ce desparte Bucovina de Ungaria.

Pe celelalte regiuni ale frontului nostru nimic de semnalat.

Pe Marea Neagră la 3 Ian. n., crucişetoarele şi torpiloarele noastre au relevat apropiindu-se de Sinope un crucişetor de tipul „Medjidie" urmat de un transport şi cari navigau la est. Văzându-se urmărite, vasele turceşti luară drumul înapoi căutând a fugi ,dar noi am ajuns transportul şi l'am scufundat. Cât despre crucişător a reuşit să scape.

Chestiunea păcii separate între Franța și Germania.

Berlin. — *După* „Taegliche Rudschau" *în Franța e generală dorința de a încheia o pace separată cu Germania. Incă înainte de aceasta cu câteva săptămâni, a făcut, în urma inițiativei franceze o putere neutrală încercarea de a pune la cale o pace separată între Franța și Germania. Germania a refuzat să înceapă negocieri pe bazele propuse din partea Franței.*

Luptele din Albania.

Roma. — Călătorii sosiți la Brindisi din Albania povestesc că lupte crâncene se dau în fiecare zi între trupele lui Essad și răsculați. In cele din urmă câmpul luptei s'a restrâns între Kroja și Airana. Se pare că populația din Siak ar împiedeca cu deasila trecerea unor numeroase trupe pornite să întărească forțele lui Essad.

„Tribuna" zice că dacă Essad vrea să izbutească în planul lui, trebue să atace Tirana din toate părțile. Dar că înainte de a pune mâna pe Tirana ar trebui să încerce toate mijloacele ale unei strategii iscusite pentru a înfrânge pe răsculați. In orice caz Essad ar trebui să cruțe Tirana de jaf și foc.

*

Roma. — „Giornale d'Italia" zice că situațiunea în împrejurimile Durazzului devine din ce în ce mai gravă deoarece insurgenții sunt decisi să ocupe orașul, de care nu sunt mult departe. Cu toate acestea știrile cele mai recente, sosite astăseară guvernului nostru, ar exclude primejdia iminentă pentru oraș, forțele lui Essad pașa fiind remarcabile; ele rezistă cu energie sub îndemânateca comandă a lui Essad.

Totuși se repetă încă odată că zvonurile ce circulă la Durazzo și aiurea că o debarcare ar fi fost decisă, răspund numai la neliniștea coloniilor italiană și străină. Singurul lucru sigur este că guvernul italian este decis a garanta siguranța coloniilor străine din Durazzo. In acest scop, în cazul când insurgenții ar izbuti să atace de aproape Durazzo, un vapor de transport va fi trimis a dispoziționea amiralului Patris.

„Giornale d'Italia" observă că această știre exclude implicit ideia unei debarcări, de oarece lasă a se întrevedea putința în caz de gravă evenimente la Durazzo a unei îmbarcări pe vasele noastre a supușilor străini amenințați.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 15 Ianuarie n. 1915.

Apel și dare de seamă.

Subsemnata patronă a spitalelor pentru răniți instalate în edificiile seminariale ort. române din Arad, adresez un călduros apel către On. public românesc din Arad și provincie, să binevoiască a-mi veni în ajutor prin darurile sale, ca să putem ușura soarta răniților noștri. Nu mă îndoiesc deloc, că noi cari am jertfit și încă jertfim comoara cea mai prețioasă a neamului nostru: tinerimea noastră eroică, ne vom sustrage acestei jertfe pe care ne-o impune sentimentul de datorie față de acei fii ai neamului cari luptă la hotare pentru cinstea unui neam întreg. Ori ce dar, fie cât de mic; se primește cu mare mulțumită și recunoștință.

Cu ocaziunea sărbătorilor de Crăciun răniții din spitalul Darányi (alumneul vechiu) din Arad condus de subscrisa, au simțit o mare satisfacție sufletească, că, totuș, sunt persoane pătrunse de sentiment uman și creștinesc, cari le-a trimis darul de Crăciun. Primească dăruitorii atât din partea subscrisei, cât și din partea răniților cele mai profunde mulțumiri.

Au binevoit a dărui următorii:

P. C. Sa d. Roman Ciorogariu dir. seminarial 50 litri vin, multe țigarete și cărți de rugăciuni. Dr. Ștefan C. Pop deputat 20 litri vin, prof. T. Lugojan 10 litri vin, Dr. S. Ispravnic advocat prăjituri, Mártini Gáborné prăjituri, Bar. Andrényiné prăjituri și țigarete, Vass Anna prăjituri, Administrația ziarului „Românul" 20 cor. bani, Erczy Oszkár Arad 10 cor. bani, o colectă din Dombegyháza de 24 cor. 90 fileri. Dăruitorii de bani primească din parte-mi mulțumite în numele societății „Crucea roșie".

Din partea dlui învățător George Tomi din Temeskövesd am primit pentru spitalul din seminar următoarele obiecte colectate de dsa în comună: 24 bucăți ștergare; 5 perini; 4 așternuturi și 7 bucăți de pânză. Așteptăm, ca și alți stimați învățători rămași pe acasă să facă la fel în urma apelului lansat de către stim. dni prezidenți ai despărțămintelor și nu mă îndoiesc că cele colectate vor fi trimise la spitalul din seminar.

Exprim dlui învățător Tomi mulțumită ferbinte în numele societății „Crucea roșie".

In fine nu pot să nu aduc la cunoștință publică și să mulțumesc din inimă în numele obștei P. C. Sale dlui director, care cu ocaziunea aranjării spitalelor în marele seminar pe lângă că mi-a pus la dispoziție întreg mobiliarul institutului, dar și-a dat tot concursul și oboseala că am putut aranja atât de frumos mărețul spital. Toate productele alimentare aranjate pentru iarnă pe seama elevilor seminarului le-a predat societății „Crucea roșie" pe lângă un preț de tot redus.

Aranjamentul acestui spital întrece pe ori care altul, aici răniții vor avea toată comoditatea necesară; odăile sunt provăzute cu lumină electrică, încălzire centrală, băi, apaduct etc. pereții odăilor sunt împodobiți cu diferite tablouri. Deosebit de frumos este aranjată odaia pentru ofițeri. Aici se vor recreia și vor primi tămăduire corpurile zdrobite alor vre-o 400 răniți.

P. C. Sa în timp de pace dă din institutul condus de dsa multe lumini pentru neam, ajute Dzeu, că în actualul groaznic războiu să se împărtășească fiii patriei în seminar de sănătate deplină.

Arad, la 10 Ianuarie n. 1915.

Livia Dr. Vuia.

Un erou. — Dimitrie Herbay. Sub acest titlu *„Universul"* din București publică:

„Intre ofițerii români din armata austro-ungară, cari erau considerați între cei mai de seamă și cari s'au distins prin vitejia lor în primele lupte crâncene din Galiția, este maiorul *Dimitrie de Herbay* comandant al unui batalion din regimentul 50 (Brașov) de infanterie. Maiorul Herbay se bucura de o deosebită reputație în cercurile ofițerești și era în acelaș timp unul dintre fruntașii vieții românești din Brașov (— așa cum fratele său colonelul Silviu de Herbay este un promovător al tuturor mișcărilor culturale și sociale românești din Viena.)

Dela marea bătălie ucigașă dată în fața Lembergului, nici familia nici prietenii n'au primit nici o știre dela distinsul ofițer, nici privtor la el. Camarazii lui l'au văzut mai în urmă în vârtejul acelei lupte îndemnându-și soldații și năvălind el însuș ca un erou asupra dușmanului. Cu toată bravura, lupta a fost pierdută, o parte a trupelor s'a retras, dar maiorul Herbay n'a mai venit, calul lui a fost găsit rătăcind speriat prin tabără singur, fără stăpân...

Este ceva din frumusețea vechilor balade nordice în acest sfârșit eroic. *(c. n.)*

Distingeri. D. colonel din statul major *O. de Hranilovic-Czvetassin,* fost atașat militar al Austro-Ungariei în România, a fost decorat de Maj. Sa cu crucea de cavaler al ordinului Leopoldin, în semn de distingere pentru serviciile excelente ce a adus pe câmpul de luptă.

Opera Română din București care a debutat cu succes promițător, și-a întrerupt pentru un timp scurt reprezentațiile, până va avea din nou un local potrivit.

† George Boldor Lătescu, fiul hătmanului general George Boldor Costache Lătescu și nepotul Caimacanului Moldovei Teodor Balș, fost ofițer de ordonanță a lui Cuza Vodă, fost căpitan și șef de escortă al regelui Carol I în războiul 1877—78, decorat cu „Virtutea militară", cu medalia Carol I, „Apărătorii Independenței", „Trecerea Dunării", ofițer al „Stelei României", „Comandor al Coroanei României", decorat cu ordinul „Sft. Stanislov" și „Sta Ana cu spada" și cu ord. turcesc „Medjidia", fost prefect de poliție în Iași, născut în comuna Petricani, județul Neamț — România, — a decedat în vârsta de 76 de ani, în 25 Decemvrie 1914 v. Inmormântarea defunctului a avut loc — după ritul ortodox român — Sâmbătă în 27 Dec. v. 1914, în cimiterul central din Sălișteș.

Odihnească în pace!

Dr. Emil Deciu — prisonier. Ni se scrie: Onorată Redacțiune! Lista de pierderi și pe urma acesteia și alte foi românești au publicat că Dr. Emil Deciu, cand. de adv., subloct. în rezervă a murit pe câmpul de luptă din Galiția. Vă comunic că *Dr. Emil Deciu, cand. de adv. din Sân-Nicolaul mare e prisonier în Rusia, în Orașul Orenburg, la poalele muntelui Ural și se bucură de un tratament bun din partea Rușilor.* Primește salar lunar *50 ruble* și e cu alți ofițeri de ai noștri împreună. Cenadul-mare, la 1 (14) Ianuarie 1915. Cu deosebită stimă: *Victor Deciu,* preot.

Pentru pantofari și cismari. Ne adresăm către Reuniunile noastre de meseriași, cum și către cărturarii noștri (preoți, învățători, notari etc.) de pretutindenea, cu rugarea, să aducă la cunoștința calfelor (sodalilor) și măeștrilor pantofari și cismari, că la școala de specialitate de pantofărie din Sibiiu, subvenționată de stat, se ține un curs de specialitate de 5 luni pentru calfele și măeștrii pantofari și cismari cu locuința afară de Sibiiu (din provincie). Frecventanții primesc instrucția (învățarea), cărțile, recvizitele (uneltele) și locuința gratuit (pe nimica), iar cei de religia (legea) gr. or. mai capătă și câte un ajutor lunar dela 10—20 cor., pus la dispoziția școalei de către consistorul nostru arhidiecezan. Frecventanții la finea cursului primesc certificat de absolvire a cursului. Dela frecventanți se cere să aibă cel puțin 4 clase elementare și să cunoască limba maghiară sau germană.

Doritorii de a lua parte la curs să se adreseze (pe o simplă cartă poștală) în acest scop cel mai târziu până la 25 Ianuarie n. 1915, către dnul director Martin Schuster în Sibiiu (Nagyszeben, Saggasse 29). — Sibiiu, la 11 Ianuarie n. 1915. Comitetul Reuniunei sodalilor români din Sibiiu. Vic. Tordășianu, prezident. Ștefan Duca, notar.

Ultima oră.

OFENSIVA GERMANILOR IMPOTRIVA VARȘOVIEI.

Coppenhaga. — *Conform veștilor din Petersburg, Germanii au înaintat bine spre Varșovia, pe calea ferată situată spre sud între Borymow și Miednivice. Ofensiva Germanilor este aici foarte violentă; au loc lupte și noaptea.*

Stockholm. — *„Dagbladed" vestește, că cercul armatei germane a înaintat aproape de Varșovia. Rușii ar trebui să aducă repede întăriri, dacă vor să înlăture căderea Varșoviei.*

TERIBIL ACCIDENT DE CALE FERATĂ IN NEW-YORK.

New-York. — **Pe calea ferată suterană a avut loc o explozie teribilă. Până acum s'au scos 30 morți și mai mulți de 300 otrăviți de fum. Circulația este oprită pe trenul suteran.**

NOUA AȘEZARE A TRUPELOR NOASTRE IN BUCOVINA.

Bistrița. — *Trupele rusești ce au inundat Bucovina la Rădăuți s'au desfăcut în două coloane, o coloană a plecat spre sud, spre Suceava, iar ceealaltă coloană a luat direcția spre ost, spre Frasin. Coloana din urmă la Frasin s'a desfăcut și ea în două coloane mai mici; o parte a plecat spre Câmpulung, iar restul a luat direcția spre ost, spre Cârlibaba, a demontat oficiul poștal și s'a așezat în tranșee. Dela Cârlibaba spre câțiva chilometri se află pasul Bârgăului, contra căruia se îndreaptă probabil atacul Rușilor.*

LINIȘTE PE CÂMPURILE DE RĂSBOIU DIN CARPAȚI ȘI DELA NORD.

Ungvár. — *In Carpați e liniște. In luptele din Bereg și șesul Latorței am câștigat teren.*

*

Budapesta. — *Pe câmpul de luptă dela nord e liniște. Afară de vremea rea și de greutățile comunicației luptele au încetat și din cauza că Rușii așteaptă noui întăriri, ceeace însă — se pare — merge greu.*

*

Londra. — *„Daily Telegraph" anunță: Rușii primesc întăriri la Varșovia. In decurs de zece zile se așteaptă evenimente importante.*

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Tiparul tipografiei „Concordia" societate pe acții în Arad. — Editor responsabil: prof. VASILE STOICA.